

Hogyan segíthetjük a kizárólagos szoptatást?

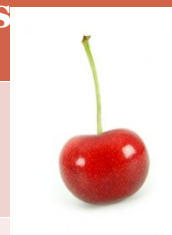
DR VÁRADY ERZSÉBET
NEONATOLÓGUS, IBCLC

A kizárólagos anyatejes táplálást/szoptatást akadályozó tényezők az első napokban¹

- Információ hiánya
- Várandós felkészítés hiányosságai
- Tápszer marketing hatása a várandósság alatt
- Ambivalencia
- Hiányos ismeretek a szoptatás normális menetéről
- Irreális szülői elvárás az újszülött sírásával, alvás-ébrenlétével és szopási viselkedésével kapcsolatban
- Nem megfelelő családi és szociális támogatás
- Nem megfelelő támogatás a szülészeti intézményben
- Az egészségügyi dolgozók hiányos ismeretei
- Donor női tej hiánya

Szoptatás gyakoriság, volumen, exkréció érett egészséges újszülöttnél az első napokban²

Életnap	Szopások száma	Volumen/ nap ml/kg/nap	Volumen/ szopás/ gyomor kapacitás	Vizelet ürítés	Széklet ürítés
1	4-5	3-17	2-10	1	1
2	6-10	10-50	5-15	2	2
3	8-12	40-120	15-30	3	3
4	8-12	80-160	30-60	4-6	4-5
5	8-12	120-160	45-60	4-7	4-6

A „Sikeres szoptatáshoz vezető 10 lépés” és a Kódex betartásának hatása^{3,4}

A „bababarát” kritériumoknak megfelelő
intézményben szült anyáknál

**hosszabb a szoptatás-kizárólagos szoptatás
tartama.**

USA 2010 – Joint Commission határozat

A kizárólagos szoptatás/anyatejes táplálás perinatális minőségbiztosítási mutatóvá vált a szülészeti intézményekben.

A kizárólag anyatejjel táplált újszülöttek számaránya, akiket nem intenzív újszülött osztályon kezeltek, és/vagy nem állt fenn a szoptatás/szopás ellenjavallata.

A szoptatás/anyatejes táplálás kizárólagosságát segítő, bizonyítékokon alapuló eljárások⁶

**UNITED STATES BREASTFEEDING COMMITTEE.
*IMPLEMENTING THE JOINT COMMISSION PERINATAL
CARE CORE MEASURE ON EXCLUSIVE BREAST MILK
FEEDING. REV***

**ED. WASHINGTON, DC: UNITED STATES
BREASTFEEDING COMMITTEE; 2010**

Szülőszobai ellátás⁶

1. Bőr-bőr kontaktus

2. Lehetőség az első szopásra korán

3. Rutin eljárások

(Apgar érték, kzs.leszorítás,
hepatitis B vakcináció,

K vitamin adása)

bőrkontaktus közben

történjenek.

4. Súly, hossz, fejkörfogat mérés elhalasztása (kivéve,
ha a súly ismerete gyógyszer adása miatt
szükséges)

Posztpartum ellátás I.^{1,6}

- Rooming-in
- Szoptatás segítése
- Látogatók számának ésszerű korlátozása
- Ha pótlás szükséges, történjen a preferencia sorrendjében: saját anya lefejt tejjével

donor női tejjel

tápszerrel

Cukros vizet, teát ne

Pótlás pontos dokumentálása

Posztpartum ellátás II.⁶

Pozitív hatás

Rooming-in

Negatív hatás

Szeeparáció a szülőszoba és a gyermekágyas osztályra felvétel közötti időben

Anya újszülött szeeparáció a gyermekágyas időszak alatt

Tápszeres pótlás a szülészeti intézményben^{5,7,8,9}

.

Szignifikáns hatás a szoptatás

- tartamára
- kizárólagosságára

Példa: Kalifornia bababarát kórházában tápszeres pótlásra pecsétet használnak

Dátum/ időpont _____ nővér/IBCLC/orvos _____

Tápszeres pótlás adásának oka:

- o Anyai gyógyszer bevezetése, ami ellenjavallja a szoptatást
- o Kezeletlen varicella vagy herpes simplex a mellen

Egyéb okok:

- o Hypoglycemia: vércukor _____ mg%
- o Excessív súlyesés: _____ %
- o Nem képes a mellre tapadni _____ órás korban
- o Késői tejbelövellés
- o Csökkent táplálékbevitel okozta sárgaság (orvos állapítja meg)
- o LBW/IUGR kalória pótlásra szorul (orvos vagy IBCLC állapítja meg)
- o Anya/újszülött szeparáció; milyen okból _____
- o Az anya ragaszkodik hozzá
- o Egyéb _____

Elmagyarázták a tápszer előnyeit és hátrányait : Igen Nem

Ha nem, indokolja meg, miért nem: _____

Pótlás módja:(mindegyik alkalmazott módszert jelölje be):

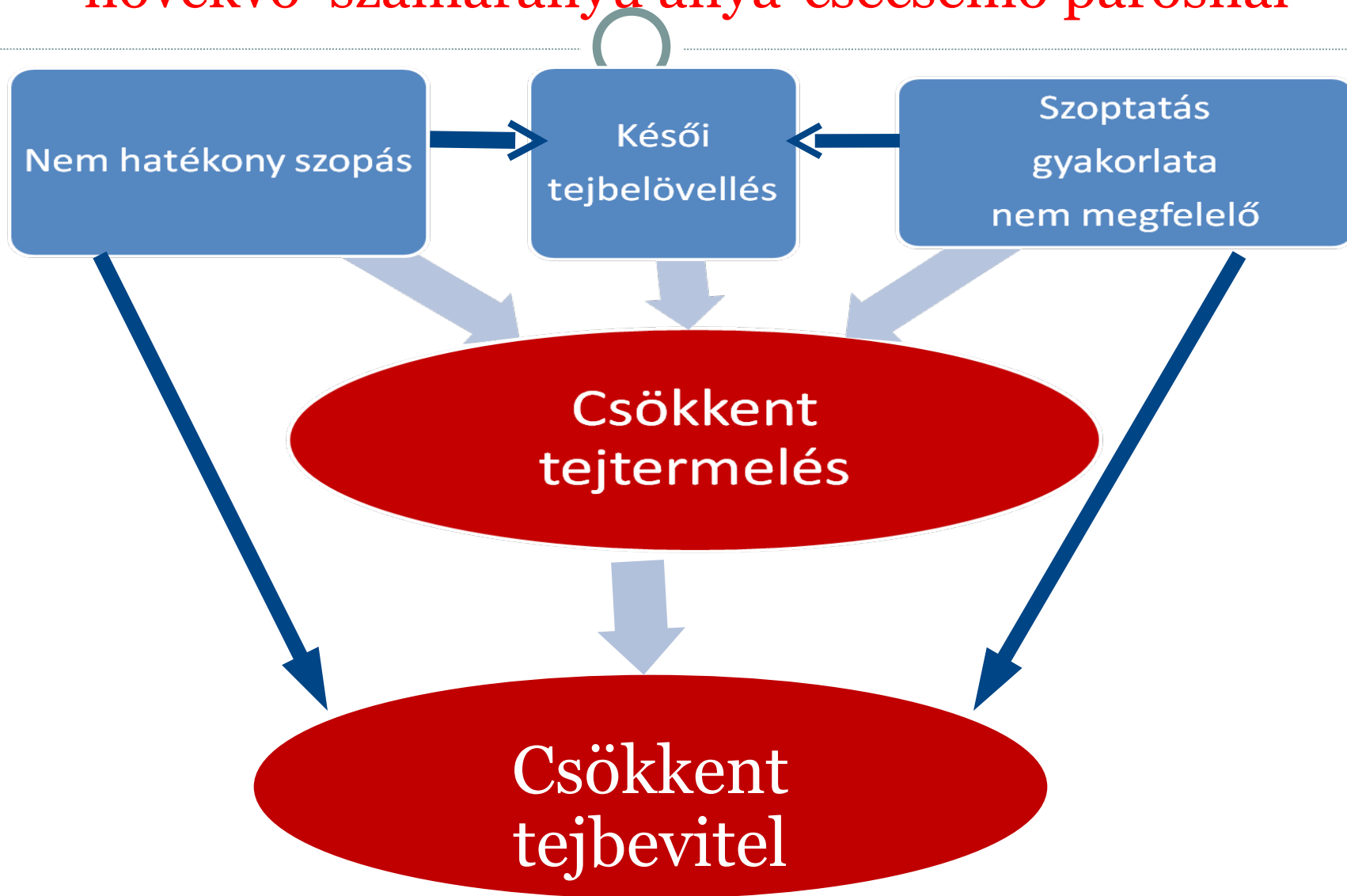
- o SNS (a mellen)
- o Ujjetetés
- o Pohár
- o Cumisüveg

A szoptatás/kizárólagos anyatejes táplálás segítése

1. Dokumentáljuk, hogy az anya hogyan kívánja táplálni csecsemőjét
2. Bőrkontaktus
3. Szoptatással kapcsolatos tanácsadás
4. A szoptatás megfigyelése és értékelése
(naponta 2x & hazaadást megelőző 8 órában)
5. Cumi, bimbóvédő¹⁰ használatát kerüljük
6. Ha szükséges, fejés elkezdése
7. A pótlást (lehetőleg az anya lefejt tejét) szoptatásbarát módon adjuk az újszülöttnak

Megnövekedett kockázat növekvő számarányú anya-csecsemő párosnál¹²

Rizikó* csoportba tartozó anya-csecsemő páros -leggyakoribb okok I.

*Rizikó : kizárólagos szoptatás megvalósulása

- Császármetszés
- Ikrek
- Újszülöttek, akiknél a mellre tapadás nem volt sikeres az első 12 órában
- Újszülöttek < 38 hét, vagy < 2500 g
- Újszülöttek $\geq 10\%$ iniciális súlyvesztés
- Intenzív/speciális ellátást igénylő újszülöttek, koraszülöttek

Rizikó* csoportba tartozó anya-csecsemő páros -leggyakoribb okok II.

* Rizikó : kizárólagos szoptatás megvalósulása

- Újszülöttek, akiknél >napi egy pótlás
- Anyák, akiknél mellműtét történt
- Anyák, akiknél sikertelen szoptatás van az anamnézisben

Késői (>72h) tejbelövellés^{1,11}

Okok

1. Anya, szülés
2. Csecsemő-nem hatékony szopás
3. Szoptatás menedzsment

Incidencia (USA)

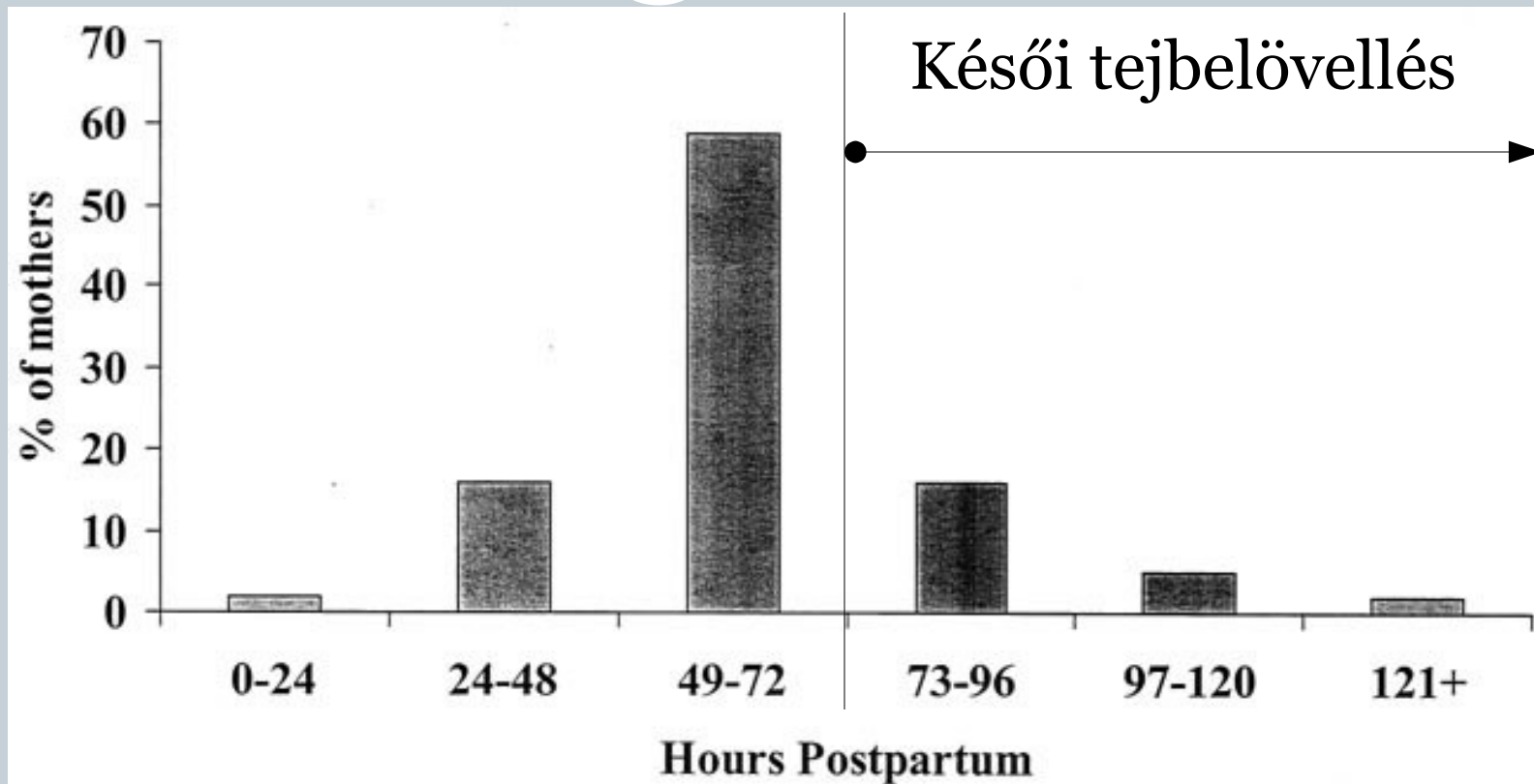
23-44%

Tejbelövellés hány órával a szülés után

N:280

Dewey KG et al; Risk Factors for Suboptimal Infant Breastfeeding Behavior, Delayed Onset of Lactation, and Excess Neonatal Weight Loss, Pediatrics 2003;112;607-619

Késői tejbelövellés

1. Anyai okok

- primipara
- anyai obezitás ($\text{BMI} > 27 \text{kg/m}^2$)
- anyai diabétesz
- idősebb anya
- bizonyos gyógyszereket (pseudoephedrin, hormonális fogamzásgátló, szelektív szerotonin visszavétel gátló, SSRI) szedő anya

Késői tejbelövellés

2. Vajúdással, szüléssel összefüggő okok

- császármetszés
(különösen, ha nem programozott)
- elhúzódó szülés
- stressz/fájdalom

Késői tejbelövellés

3.Csecsemővel összefüggő okok

Mechanizmus:

Nem hatékony szopás • —▶ stimuláció & mellkiürítés hiánya

- koraszülött
- érettség határán álló ($34^{0/7}$ - $37^{6/7}$)
és korai érett ($37^{0/7}$ - $38^{6/7}$)
- nagysúlyú (>3600 g)
- ikrek
- anatómiai variációk a szájban
- sárgaság
- betegség (pl. infekció, szívfejlődési rendellenesség)
- neuromotoros kórok – pl Down szindróma

Késői tejbelövellés

4.Szoptatás menedzsmenttel kapcsolatos okok

- későn elkezdett szoptatás
- szoptatás nem megfelelő gyakoriságú vagy időhöz kötött
- prelakteális etetés

A késői tejbelövellés előre jelzi a szoptatás/kizárólagos szoptatás abbahagyását

Journal of Pediatrics 2012 Oct;161(4):608-14. doi: 10.1016/j.jpeds.2012.03.035. Epub 2012 May 9.

Delayed onset lactogenesis II predicts the cessation of any or exclusive breastfeeding.

Brownell E¹, Howard CR, Lawrence RA, Dozier AM. *J Pediatr.*

Laktogenezis II hiánya vagy csökkent tejtermelés mell - endokrin okok

- Mell mirigy állomány
hipoplázia
egy vagy
kétoldali

- Szerzett mell mirigy állomány
hipoplázia
(trauma, égés, műtét)

- Hormonális: placenta fragmentum retenció
PCOS, hipotireózis, hipopituitarizmus
ovárium theca-lutein ciszta

Kockázati tényezők fennállásakor paradigma váltás szükséges¹²

Probléma
orientált
megközelítés

Preventív
támogatás

Anya-csecsemő párosnál
a kockázat(ok) korai
felismerése és differenciált
menedzsmentje.
Elegendő számú
szoptatás támogatásban
jártas szakember legyen.

Anya-csecsemő páros– célok

A: **A**ttachment

megfelelő mellretapadás, szopás, tejtranszfer
segítése

B: **B**reast milk

a mell stimulálása anyatej termelésre- szopás+fejés

C : **C**alorie -kalória

megfelelő táplálék bevitel és növekedés
biztosítása

Egészséges időre született újszülött Fontossági sorrend¹²

A

- A: attachment
- Mellretapadás
- &Tejtranszfer

B

- B:breastmilk
- Anyatej termelés

C

- C:Calorie
- Kalória bevitel

Rizikó újszülött Fontossági sorrend¹²

C

- C: Calorie
- Kalória bevitel

B

- B: breastmilk
- Anyatej termelés

A

- A: attachment
- Mellretapadás
- & Tejtranszfer

C:Kalória bevitel megítélése

Mit tanítsunk az anyának¹²

- „5” **2x** - első életnapon
átlagos szopás **5ml**

- 5. életnapon
5 anyatejes széklet

- „10” **2x** - súlyvesztés < **10%**
- születési súly visszanyerése **10. életnap**

B – breastmilk – anyatej termelés

Teendő(k) kockázati tényező(k) fennállásakor¹²

Korán elkezdett fejés – (koraszülöttnél az első órában)

Fejés az 1. órában vs. 2-6 óras korban

koraibb lactogenesis II,

130%-kal magasabb tejtermelés a 3. héten

Első 48 órában kézi fejés preferált

fejőgéppel összehasonlítva

nagyobb tejmenyiség

Anya-csecsemő párosnál kockázat felismerése +fokozott figyelem¹

Csökken

a pótlás
szükségessége

sárgaság

>7-10%
súlyesés

dehidráció

Nő

Kizárólagos
anyatejes
táplálás
valószínűsége

Érettség határán álló újszülött¹

- USA-ban az élveszülések 8,5%-a. Általában a gyermekágyas osztályon helyezik el őket.
- Morbiditás, mortalitás, *táplálási nehézség*, sárgaság, kórházi újrafelvétel magasabb rizikója
- Szopási nehézségek lehetnek:
  - kevesebb éber periódus
  - éretlen orális motoros készségek
  - gyenge intraorális negatív nyomást tud fenntartani
  - nehézség a hatékony mellre tapadásban
- Legtöbbjük a mellből szopás mellett *pótlásra* szorul – történjen lehetőleg az anya lefejt tejjével

Hogyan valósítható meg az érettség határán álló újszülött kizárólagos anyatejes táplálása?¹

Ha nem szopik hatékonyan legalább 15 percig 8-10x/24^h :

- Az anya kezdjen fejni - gyakori, hatékony mell stimulálás és kiürítés
- Hármás rezsim
  - szopás mk.oldalon
  - ad libitum pótlás az anya lefejt tejjével
  - mellek kiürítése
- Fejés abbahagyható, ha kizárólag a mellből szopás mellett megfelelő a súlygyarapodás

Guido Reni

Szoptatás

≠

Anyatejes táplálás

Irodalomjegyzék

1. Neifert M, Bunik M: Overcoming clinical barriers to exclusive breastfeeding *Ped Clin North Am*(2013)60:115-145
2. Holmes A.V: Establishing successful breastfeeding in the newborn period
In: *Breastfeeding updates for the Pediatrician* ed. Morrow AL, Chantry CJ, *Ped. Clin. North Am*(2013);60:147-168
3. Abrahams SW, Lobbok MH: Exploring the impact of the Baby-Friendly Hospital Initiative on trends in exclusive breastfeeding: *International Breastfeeding Journal* 2009;4:11
4. Merten S et. Do baby-friendly hospitals influence breastfeeding duration on a national level? 2005;116(5):e702-8
5. Murray EK et al: Hospital practices that increase breastfeeding duration . Results of a population-based study *Birth* 2007;34:202-11
6. United States Breastfeeding Committee. Implementing the Joint Commission perinatal core measure on exclusive breast milk feeding. 2010
7. Di Girolamo AM et al: Effect of maternity care practices on breastfeeding *Pediatrics* 2008;122 (Suppl.2)S 43-9
8. Perrine CG et al: Baby friendly hospital practices and meeting exclusive breastfeeding intention *Pediatrics* 2012;130:54-60
9. Dabritz HA et al: Maternal hospital experiences associated with breastfeeding at 6 months in a northern Californian County *J. Hum. Lact.* 2010;26:273-85
10. McKechnie AC, Eglash A : Nipple shields: A review of the literature *Breastfeeding Medicine* (2010) 5:309-314
11. Hurst NM: Recognizing and treating delayed or failed lactogenesis *IJ Midwifery Womens Health.* 2007;52(6):588-594
12. Morton J. : Perfect storm or perfect time for a bold change? *Breastfeeding Medicine* (2014) 9:180-182
13. Babies at risk Stanford University <http://newborns.stanford.edu/Breastfeeding/PMGs.html>

BBKK részleges teljesítésének
a megvalósított lépések számának arányában
pozitív hatása van a szoptatás időtartamára⁵

5 lépés – szopás az első órában

kizárólagos anyatejes táplálás

rooming-in

nincs cumihasználat

telefonos segítség lehetősége a hazaadás után

Szopás időtartama a kontrollcsoporttal
összehasonlítva **lényegesen hosszabb.**

A kizárólagos szoptatás megvalósulása szempontjából rizikó csoportba tartozó anya-csecsemő páros -leggyakoribb okok I.

<http://newborns.stanford.edu/Breastfeeding/PMGs.html>¹³

- Császármetszés
- Ikrek
- Újszülöttek, akiknél nem volt sikeres mellre tapadás az első 12 órában
- Újszülöttek < 38 hét, vagy < 2500 g
- Újszülöttek $\geq 10\%$ iniciális súlyvesztés
- Intenzív/speciális ellátást igénylő újszülöttek, koraszülöttek

A kizárólagos szoptatás megvalósulása szempontjából rizikó csoportba tartozó anya-csecsemő páros -leggyakoribb okok II.

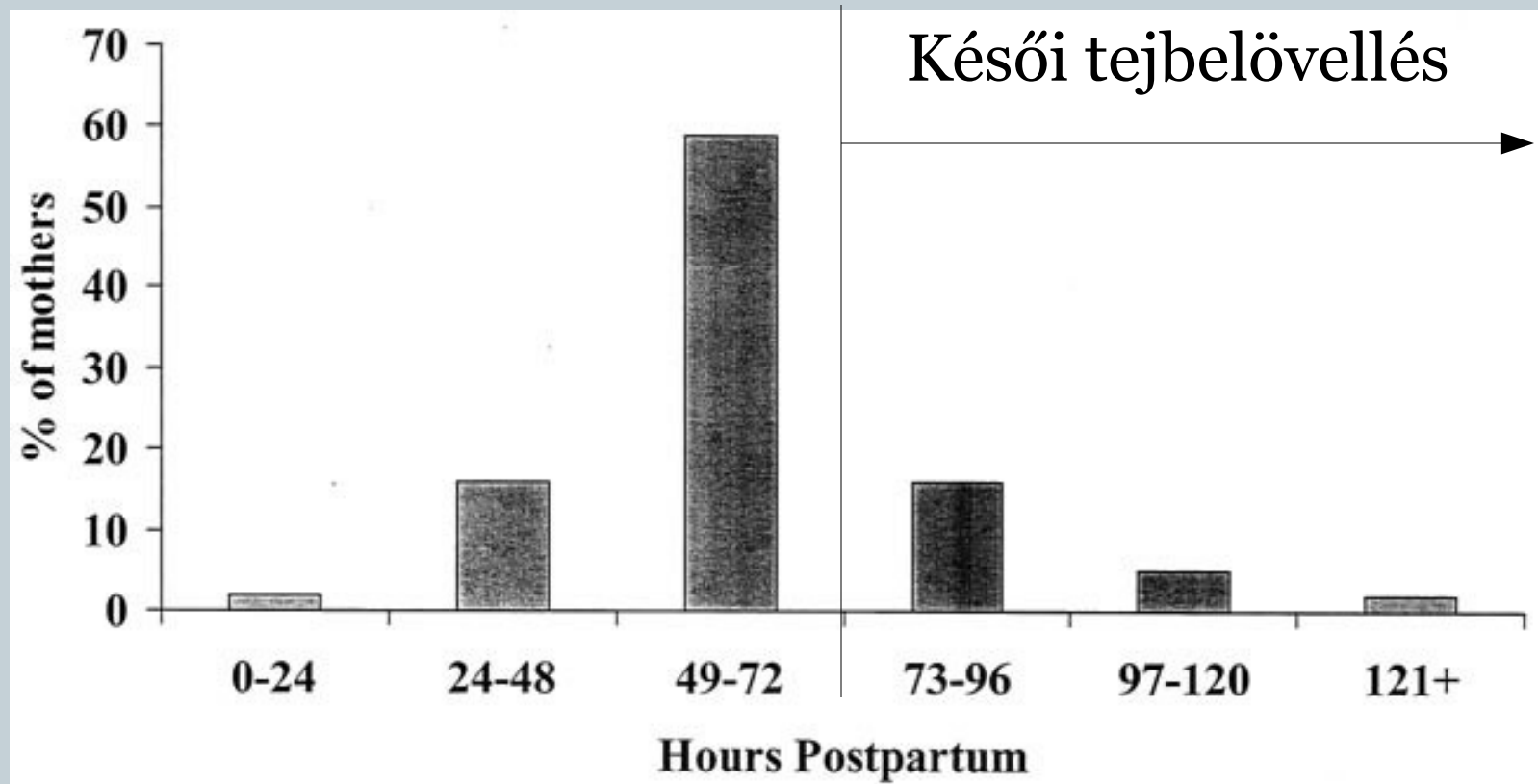

- Újszülöttek, akiknél napi egynél többször történt pótlás
- Anyák, akiknél mellműtét történt
- Anyák, akiknél sikertelen szoptatás van az anamnézisben

Tejbelövellés hány órával a szülés után

N:280

Dewey KG et al; Risk Factors for Suboptimal Infant Breastfeeding Behavior, Delayed Onset of Lactation, and Excess Neonatal Weight Loss, Pediatrics 2003;112;607-619